

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Олексій ЗОРЯ

«02» 09 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна практика «Вступ до фаху»

освітньо-професійна програма Туризм

спеціальність 242 Туризм і рекреація

галузь знань 24 Сфера обслуговування

ступінь вищої освіти Бакалавр

ПОЛТАВА
2024-2025 н. р.

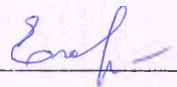
Розробник: Тютюнник Юрій, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
доцент, кандидат економічних наук

Робоча програма практики розглянута та схвалена
на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «02» 09 2024 року № 1

Робоча програма практики схвалена
радою з якості вищої освіти спеціальності Туризм і рекреація
Протокол від «02» 09 2024 р. № 1

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності Туризм і рекреація

Олена ЄГОРОВА

1. Опис практики

Таблиця 1

Опис навчальної практики «Вступ до фаху»

Елементи характеристики	242 ТР_бд 2024
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	Обов'язкова
Рік навчання (курс)	1
Семестр	2
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

2. Заплановані результати навчання

Метою навчальної практики «Вступ до фаху» є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі змістом їхньої майбутньої професії, з характером та сферою професійної діяльності, з особливостями практичного функціонування індустрії туризму та рекреації, формуванням туристичних продуктів, роллю фахівців туристичної галузі у формуванні результатів діяльності суб'єктів туристичного бізнесу різних організаційно-правових форм.

Завдання навчальної практики «Вступ до фаху»:

- поглиблення та закріплення здобутих теоретичних знань щодо основних понять туризму, формування системи знань щодо сутності й видів туристичної та рекреаційної діяльності, розуміння їхнього значення у сучасному світі з урахуванням історії туристичної галузі та останніх тенденцій її розвитку;
- ознайомлення зі сферою майбутньої професійної діяльності, основними суб'єктами туристичної галузі, типами підприємств туристичної індустрії (туристичні оператори, туристичні агентства) та посадами фахівців, які обслуговують туристів;
- розгляд складових інфраструктури туризму та рекреації, які надають послуги з розміщення, переміщення, харчування туристів, екскурсійні, пізнавальні, розважальні, інформаційні послуги тощо;
- формування розуміння сутності дефініцій «туристичні ресурси», «туристські ресурси», особливостей основних видів туристичних ресурсів;
- дослідження принципів та етапів створення туристичних продуктів, набуття практичних навичок створення туристичного продукту;
- набуття первинних професійних умінь і навичок у сфері туризму і рекреації, оволодіння навичками культури міжособистісного спілкування, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їхнього застосування у практичній діяльності.

Результати проходження практики:

компетентності:

загальні:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;

фахові:

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

- здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;
- здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства; програмні результати навчання:
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;
- управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

3. Програма практики

Тема 1. Значення туристичної та рекреаційної діяльності у сучасному світі.

Сутність туризму та рекреації. Культурно-історичне та соціально-економічне значення туризму в розвитку суспільства. Зміст категорій: «турист», «туристичні ресурси», «туристські ресурси». Функції туризму та рекреації. Історія розвитку туристичної сфери. Роль туризму в сучасній світовій економіці. Ринок туристичних послуг, механізм його функціонування. Економічний вплив туризму: статистичні показники, ефект мультиплікатора в туризмі, вторинний ефект туризму, коефіцієнт мультиплікатора в індустрії туризму. Соціокультурний вплив туризму. Регулювання соціального впливу туризму. Вплив туризму на довкілля. Державне планування та його роль у збереженні рекреаційних ресурсів. Прогнози розвитку галузі туризму в світі та в Україні.

Тема 2. Форми та види туристичної діяльності.

Види туристичної діяльності: створення туристичного продукту; надання туристичних послуг (з перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування); посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг; туристичний супровід. Класифікація видів туризму. Внутрішній і зовнішній туризм. В'їзний і виїзний туризм.

Тема 3. Суб'єкти туризму.

Структура туристичного ринку. Суб'єкти туристичної діяльності, їхня класифікація та характеристика. Туристичні оператори, туристичні агенти, інші суб'єкти підприємницької діяльності, гіді-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу, фізичні особи тощо. Класифікація підприємств туристичної індустрії. Функції туроператорів. Основні функції туристичних агентів. Предмет діяльності туроператора. Класифікація та види туроператорів. Сучасний стан та перспективи розвитку туроператорської та турагентської діяльності в Україні. Класифікація видів туристів. Портрет користувача туристських послуг (клієнта): технології досліджень, потреб, психофізіологічні особливості.

Тема 4. Інфраструктура туризму та рекреації.

Зміст та види туристичної інфраструктури. Класифікація складових інфраструктури туризму. Транспортні комунікації України. Класифікація засобів розміщення (тимчасового проживання). Сутність та види готелів та інших закладів розміщення. Види закладів громадського харчування, особливості їхнього формування та використання. Заклади й засоби розваг і відпочинку. Санаторно-курортний комплекс як сукупність закладів для оздоровлення та відпочинку. Заклади ресторанного господарства. Світовий і макрорегіональний ринки готельних і транспортних послуг, особливості функціонування туристичної індустрії.

Тема 5. Види туристичних ресурсів.

Поняття та класифікація туристичних ресурсів. Властивості туристичних ресурсів. Класифікація природних ресурсів за походженням, видами рекреаційного використання, швидкістю їхнього вичерпання. Історико-культурні рекреаційні ресурси: історико-архітектурні пам'ятки, пам'ятки сучасної архітектури, унікальні споруди, замки. Музеї як

об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності. Соціально-економічні туристичні ресурси: географічне положення, транспортна доступність, стандарти обслуговування, рівень економічного розвитку та добробуту, організація туристичного господарства. Види ресурсів за характером залучення в туристичну діяльність. Інформаційні туристичні ресурси. Визначення та функції природно-заповідного фонду.

4. Структура (тематичний план) практики

Таблиця 2

Структура (тематичний план) навчальної практики «Вступ до фаху»

Назви теми	Кількість годин		
	усього	у тому числі	
		контактних	самостійної роботи
Тема 1. Значення туристичної та рекреаційної діяльності у сучасному світі.	18	12	6
Тема 2. Форми та види туристичної діяльності.	18	12	6
Тема 3. Суб'єкти туризму.	18	12	6
Тема 4. Інфраструктура туризму та рекреації.	18	12	6
Тема 5. Види туристичних ресурсів.	18	12	6
Разом	90	60	30

5. Вимоги до баз практики

Практика здобувачів вищої освіти Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їхньої організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність, органи державної влади і місцевого самоврядування, громадські формування, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Навчальна практика «Вступ до фаху» проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях та на інших об'єктах структурних підрозділів Університету. Вони повинні мати відповідне матеріально-технічне, організаційне та навчально-методичне забезпечення.

Навчальна практика також може проводитися на підприємствах (в організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку сфери туризму, забезпечують виконання програм практики. Вона проводиться науково-педагогічним, педагогічним працівником Університету для групи здобувачів вищої освіти. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

6. Організація проведення практики

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми Туризм за спеціальністю 242 Туризм і рекреація, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики здобувачів вищої освіти, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів здобувачам вищої освіти;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;

- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, на факультеті – декан, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Заходи, пов'язані з організацією практики здобувачів вищої освіти, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Навчальна практика «Вступ до фаху» проводиться для академічної групи.

Навчальна практика здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики здобувачів вищої освіти;
- проводить здобувачам вищої освіти інструктаж із безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики здобувачів вищої освіти згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання здобувачам вищої освіти (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики та оцінює результати її проходження здобувачами вищої освіти;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Здобувачі вищої освіти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж із безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

7. Вимоги до звітної документації з практики

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації навчальної практики відноситься щоденник практики.

За результатами проходження навчальної практики здобувачем вищої освіти подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики;
- оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

8. Підведення підсумків практики і оцінювання її результатів

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації навчальної практики відноситься щоденник практики.

За результатами проходження навчальної практики здобувачем вищої освіти подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики й індивідуального завдання (за наявності);

- оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Схему нарахування балів та критерії оцінювання навчальної практики «Вступ до фаху» наведено в табл. 3 і 4.

Таблиця 3

Схема нарахування балів з навчальної практики «Вступ до фаху»

Параметри оцінки	Результат оцінювання
Проходження практики (виконання програми практики)	0-85
Оформлення результатів практики (щоденника)	0-15
Підсумкова оцінка: кількість балів за 100-бальною шкалою	
4-бальною шкалою	
оцінка ЄКТС	

Таблиця 4

Шкала та критерії оцінювання навчальної практики «Вступ до фаху»

Кількість балів	Критерії оцінювання
Проходження практики (виконання програми практики)	
69-85	засвоєння базових положень практики, вивчення питань практичної роботи на високому рівні, що дозволяє знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
52-68	засвоєння базових положень практики, вивчення питань практичної роботи на рівні вище середнього, що дозволяє знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
35-51	засвоєння базових положень практики, вивчення питань практичної роботи на середньому рівні, що дозволяє знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму,

	їх поділ; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
18-34	засвоєння базових положень практики, вивчення питань практичної роботи на рівні нижче середнього, що дозволяє знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
0-17	засвоєння базових положень практики, вивчення питань практичної роботи на базовому рівні, що дозволяє знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
Оформлення результатів практики (щоденника)	
11-15	правильне оформлення щоденника відповідно до стандартів, чітке, повне та послідовне викладення у хронологічному порядку змісту розглянутих під час практики питань, відсутність орфографічних і синтаксичних помилок
6-10	правильне оформлення щоденника відповідно до стандартів, послідовне, але недостатньо повне, викладення у хронологічному порядку змісту розглянутих під час практики питань, наявність незначних орфографічних і синтаксичних помилок
0-5	нечітке, неповне та непослідовне розкриття змісту розглянутих питань, наявність орфографічних і синтаксичних помилок

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Грановська В. Г., Морозов О. В., Крикунова В. М. Туризм і природно-рекреаційний потенціал : словник-довідник. Київ : Гельветика, 2020. 108 с.
2. Джинджоян В. В., Горожанкіна Н. А., Бойко З. В. Основи туризмознавства : навч. посіб. Київ : Каравела, 2022. 231 с.
3. Доценко А. І. Географія туризму : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2020. 177 с.
4. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2022. 128 с.
5. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму : навч. посіб. Київ : Університетська книга, 2023. 372 с.
6. Мелконян Д. В., Яворська В. В. Статистика в туризмі : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 195 с.
7. Михайліченко Г., Клімова А. Світовий туристичний ринок: трансформації після пандемії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 2. С. 21-37.
8. Національна система туристичної статистики / аналітика і інфографіка. URL: https://www.ntoukraine.org/nsts_analytics_ua.html.
9. Пестушко В. Ю. Макроекономічна роль туризму: сучасні реалії країн світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Випуск 29. С. 114-119.
10. Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Статистика / *Державне агентство розвитку туризму України*. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
12. Туризм в Україні / *Державна служба статистики України*. URL:

https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm.

13. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму : навч. посіб. Київ : Алерта, 2023. 378 с.

14. Ярмоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Київ : Олді+, 2021. 472 с.

Допоміжні

1. Тютюнник Ю. М. Тенденції розвитку вітчизняної індустрії туризму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14-15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. С. 723-724.

2. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Тенденції розвитку туристичного бізнесу в Україні в умовах військового стану. *Трансформація національної, закордонної моделей економічного розвитку та законодавства в умовах воєнного часу* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції ВНУ ім. Лесі Українки (м. Луцьк, 27-29 червня 2022 р.). Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. С. 289-291.

3. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Тенденції розподілу туристів в Україні за ознакою форм туризму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі* : тези доповідей Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., 2 листопада 2022 р. / Державний біотехнологічний університет. Харків, 2022. С. 289-291.

4. Тютюнник Ю. М. Типи туристичних операторів як суб'єктів туристичної діяльності. *Актуальні питання сучасної економічної науки* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 6 грудня 2022 р. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 226-228.

5. Тютюнник Ю. М. Головні тренди світового туризму на 2023 рік. *Актуальні питання сучасної економічної науки* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 6 грудня 2022 р. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 229-230.

6. Тютюнник Ю. М. Розподіл туристів в Україні за метою поїздки та видами туризму. *Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації* : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 21 лютого 2023 р.). Харків, 2023. С. 195-198.

7. Тютюнник Ю. М. Сучасні характеристики розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін* : Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. С. 856-857.

8. Тютюнник Ю. М. Маркетингові інструменти дослідження ринку туристичних послуг. *Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий та управлінський аспекти* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 04-05 березня 2024 р. Київ : Академія праці, соціальних відносин та туризму, Вид-во АПСВТ, 2024. С. 262-263.

9. Тютюнник Ю. М., Удовиченко І. А., Федорченко Л. В. Динаміка показників діяльності музейних закладів Полтавської області. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 28 червня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 150-152.

10. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В. Методичні аспекти аналізу факторів формування показника вартості туристичних пакетів. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Випуск 85. С. 154-158. URL: http://bses.in.ua/journals/2024/85_2024/29.pdf.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Департаменту культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації. URL: <https://www.adm-pl.gov.ua/page/upravlinnya-kulturi-poltavskoyi-oblderzhadministraciyi>.